

Brasapark: een groene long boven de snelweg

Amsterdams groen krijgt plek op tunneldak van verbrede A9

Het plan voor een nieuwe snelweg tussen Almere en Schiphol dwars door het Naardermeer was niet te verkopen. Het alternatief, verbreding van de A9, is verteerbaar gemaakt voor de Amsterdammers met de bouw van een lange tunnel, waarop een park verrijst.

Auteur: Bart Mullink

De bomen, heesters en vaste planten zijn geplant, de bloemrijke kruidenmengsels ingezaaid. Trimmers en skaters hebben zich de kilometers aan verharde paden eigen gemaakt. Op de eerste zonnige voorjaarsdagen in maart werden er zelfs al picknickkleedjes uitgerold. Goed zaaiweer is op dat moment in aantocht om ook de gazons te kunnen inzaaien. Daarmee is het park compleet wat beplanting betreft. Vanaf nu moet de tijd zijn werk doen om de jonge aanplant ook meer volume te laten krijgen. Geholpen uiteraard door de sturende hand van de beheerder. DG Groep leverde de gemeente Amsterdam een beheerplan dat moet leiden tot een park met een natuurlijk karakter. Dit karakter past goed bij de bestaande omgeving en de rol van ecologische verbindingzone die het park daarin heeft gekregen. Het Brasapark op de nieuwe Gaasperdammertunnel is met zijn 3 kilometer lengte en 65 meter breedte zelf al fors, maar het vormt bovendien het hart van een veel groter groen gebied. Het park verbindt het al langer bestaande groen aan beide zijden van de snelweg. Daar bevinden zich onder meer het Nelson

Mandelapark en het Centraal Park Gaasperdam, dat internationale bekendheid kreeg als locatie voor de Floriade van 1982.

Geschied

Tel bij het Brasapark gerust ook de flinke onbebouwde groene gebieden op die erlangs liggen. Van een schooltuincomplex tot de restgebieden langs de A9, die eerder wegens lawaai en luchtvervuiling nergens geschikt voor waren. Mogelijk krijgt een gedeelte hiervan in de toekomst als bestemming woningbouw. Marcel Smeets, groentechnisch projectleider bij het ingenieursbureau van de gemeente Amsterdam, laat het allemaal graag zien. Hij beklimt de holle parkheuvel en wijst naar de Bijlmerwijk Holendrecht aan de ene en de Gaasperdamse buurt Nellestein aan de andere kant. 'Op deze plaats heb je het dan gauw over een overwegend groen gebied van 400 meter breed'. Onder aan het talud ligt een tot speelgebied bestemd veld. Het is weliswaar niet officieel in het park zelf gelegen, maar in het kader van de inrichting ervan wel meteen meegenomen. In de nieuwe aanplant staat hier

6 min. leestijd

zelfs een paradepaardje: de grote vleugelnootboom, die is geplaatst om zijn geschiktheid als klimboom. Deze *Pterocarya fraxinifolia* is er net vorige week in gehesen. 'Hij weegt 7,5 ton.'

In en om het tunnelpark zelf zijn sinds november meer dan 1700 bomen geplant, van vijftig verschillende soorten. Er zal geen sprake zijn van klassiek parkbeheer in de vorm van intensief tuinieren, weet adviseur Marga Alferink van DG Groep over het karakter van het beheerplan. Maar bij het beoogde natuurlijke beeld past een weelderige groei juist prima, vindt ze. 'Opkronen van bomen gebeurt alleen langs de Gooiselaan, die het park doorsnijdt, omdat de ontwerpers daar een laanstructuur willen creëren. De bomen in het park behouden verder zo veel mogelijk hun natuurlijke vorm. Het gras bij de stammen wordt niet gemaaid, om schade aan de boomstammen te voorkomen.'

Gazons

De bloemrijke kruidenvegetatie kan toe met één maaibeurt per jaar. De gazons worden kort gehouden, maar dat betreft een relatief beperkt oppervlak, onderstreept ze. 'Bovendien is de rol van een deel van de gazons vooral tijdelijk. De gemeente Amsterdam zoekt in samenspraak met bewoners nog een andere invulling voor deze vlakken, zoals stadslandbouw. Centraal in het park bij het skateveld is wel een permanent gazon aangelegd.'

De natuurlijke uitstraling, zo is de gedachte, is de charme van het park, draagt bij aan de biodiversiteit en houdt de beheerkosten binnen redelijke grenzen. Alferink: 'Stel je eens voor dat

Marga Alferink: 'De natuurlijke uitstraling is de charme van het park, draagt bij aan de biodiversiteit en houdt de beheerkosten binnen redelijke grenzen.'

dit enorme tunneldak in zijn geheel een gazon zou zijn, dat je elke week moet maaien. Dat zou onbetaalbaar zijn.'

De aankleding met de beoogde voorzieningen, zoals sport- en spelattributen, een paviljoen en een bewonerstuin inclusief bezoekerskas, zal de komende tijd nog wat inrichtingsactiviteit teweebrengen. De beplanting zelf is echter gereed en moet nu verder zien te gedijen in de groeizame bodem.

Teelaarde

Die bodem bestaat uit grond die is vrijgekomen bij de werkzaamheden aan de A9. Volgens Smeets zit het met de vruchtbaarheid wel snor. 'Het park oogt nu nog kaal, maar je moet hier over een paar jaar nog eens komen kijken.' De gebruikte grond heeft tijdens de bouw jarenlang in een depot gelegen. Hoewel het op zich goede teelaarde is, was het tijdens de opslag deels verstikt geraakt. Het leven en de lucht moesten erin worden teruggebracht. Diepwortelende groenbemesters, vooral rogge en mosterd, deden dit belangrijke voorwerk in de periode 2020-2021. 'En met succes.' Smeets: 'Het goede resultaat daarvan merk je ook aan de vogels. Die hebben het park ontdekt, mede doordat de grond vol met bodemleven zit. Dat is voedsel voor ze.' Ook koolzaad leverde een bijdrage aan de revitalisering en toont zich een blijver. De bloemen leggen al vroeg in het voorjaar een kleurrijke gloed over het park.

ACHTERGROND

Marcel Smeets bij een van de drainageputten, waar hij kan zien of de afwatering succesvol verloopt.

Daktuin

Al is het gesitueerd op een dak, het tunneldakpark lijkt verder in weinig op een daktuin. De bomen beschikken bijvoorbeeld over 80 centimeter echte teelaarde. Daaronder zit nog 20 centimeter zand voor de drainagebuizen. Smeets: 'De ruimte in de bodem is voldoende om de bomen volwaardig te laten groeien. In

Parken omliggend groen gaan vloeiend in elkaar over.

Beoordeling van het resultaat van de groenbemsing vorig jaar, voorafgaand aan de bomenplant

‘Het park oogt nu nog kaal, maar je moet hier over een paar jaar nog eens komen kijken’

Amsterdam wortelen bomen sowieso niet dieper dan 80 centimeter. Dan zit je bij het grondwater; daar houdt de wortelgroei op. Ze hebben hierdoor een uitgesproken pannenkoekvormige wortelkroon.’

Hij legt uit dat de bomen op het tunneldak het zelfs beter hebben dan de gemiddelde stadsboom. ‘In de stad heeft een boom te maken met bebouwing, bestrating en ondergrondse infrastructuur; wortelen valt daardoor vaak niet mee. In dit park is sprake van een relatief luxe situatie. In de stad proberen we een boom ten minste 25 kubieke meter groeiruimte te geven; hier hebben ze bijna onbeperkte ruimte, tot wel 50 of 100 kubieke meter.’

Eetbaar

Bij de soortenkeuze is gekeken naar variatie en blijvende aantrekkelijkheid. ‘Snelgroeiende soorten gaan over het algemeen minder lang mee. We zien liever geen bomen die over 30

of 40 jaar alweer op zijn, maar hebben graag bomen die het park ook op lange termijn zijn karakter geven. Aan de randen zijn wat wilgen en populieren geplant om snel volume te krijgen. Verder hebben we vooral gekozen voor bomen die lang kunnen blijven staan, ook nog over 100 jaar.’ Opvallend is de keus voor vruchtdragende bomen, die zorgen voor een eetbaar park. Walnoten bijvoorbeeld, en kersen. De groei wordt de komende jaren nauwgezet gevolgd. De drainage moet goed blijven functioneren om natte voeten te voorkomen. Bij droogte wordt extra water aangevoerd. Dat is gebruikelijk bij jonge aanplant, maar hier extra van belang omdat er geen grondwater beschikbaar is.

Een aantal fietsroutes tussen de aan beide zijden van de A9 gelegen wijken doorkruist het park. Dat vormt zo behalve een ecologische ook een humane verbindingzone. Van de snelweg zelf, die van vier naar elf rijstroken is gegroeid, is weinig zichtbaar. Het drukke verkeer is goed weggestopt. In het midden zit een onderbreking door de Gooiseweg, die er haaks op het park ligt. Hier bevindt zich ook het tunnelbedieningsgebouw van Rijkswaterstaat. De bijbehorende installaties noopten daaromheen tot een veel dunnere laag teelaarde. Draineren en bomen planten is hierin niet mogelijk. De niet meer dan circa 35 centimeter dikke grondlaag is wel geschikt bevonden voor wat lage begroeiing.

Voordat hier een paar in- en uitvoegstroken tussen de Gooiseweg en de A9 onder (tunnel)dak gaan, bieden ze vanuit het park een bescheiden blik op wat eronder zit. Een tijdelijk hek

houdt de parkbezoekers hier echter vandaan. ‘Als ze spullen op de rand zetten, zouden die ervanaf kunnen vallen. Dat is gevaarlijk voor het verkeer.’ Een langs de rand geplante haag van *Prunus laurocerasus* (laurierkers) zal volgens de gemeenteman snel groot genoeg zijn om de functie van het hek over te nemen.

Bezoekers

Het park oogt momenteel nog open, waardoor de wind er relatief vrij spel heeft. Dat deert een belangrijke doelgroep, de sportieve bezoekers, niet, heeft Smeets alvast gemerkt. ‘Die zijn er altijd.’ Wat hem betreft, kunnen dat er de komende tijd nog veel meer worden. ‘Skaters, trimmers, fietsers, wandelaars, er is volop ruimte, ze zullen elkaar niet gauw in de weg zitten.’ De eerste grote metamorfose dient zich snel aan, zegt hij tijdens het bezoek van Stad+Groen op de vroege voorjaarsdag. ‘Nog even en alles staat in het blad. De bomen zijn nog klein. De struiken en vaste planten zie je zelfs bijna niet, maar ze staan er al wel. Stel je maar vast voor hoe het er hier binnenkort uitziet, in mei en juni. En bedenk ook hoe het erbij zal staan over vijf jaar. En over 25 jaar.’

Aan beide uiteinden van het park bevindt zich een metrostation. ‘Je stapt zo uit de metro het park in. Zodra het park wat meer body heeft qua groen, komen er mensen uit de binnenstad met de metro hierheen, stel ik me voor. Weg van de drukte. Want als je rust zoekt en de ruimte, ben je hier op de goede plaats.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

Tijdelijke hekken houden bezoekers weg bij de rand van de tunnel.